

T Á R C A.

JELENTÉS

A MAGYAR NEMZETI MŰZEUM ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRA
ÁLLAPOTÁRÓL AZ 1914. ÉV HARMADIK NEGYEDÉBEN.

I.

A nyomtatványi osztály anyaga az elmúlt negyedévben kötelespéldányokban 3971 drb nyomtatvánnyal, ajándék útján 632 drb, vétel útján 180 drb, összesen 4783 drb nyomtatvánnyal gyarapodott. Ezenfelül kötelespéldányok címén beérkezett: alapszabály 196 drb, falragasz 821 drb, gyászjelentés 868 drb, hivatalos irat 48 drb, műsor 84 drb, perirat 4 drb, színlap 933 drb, zárszámadás 408 drb, különféle 483 drb, összesen 3845 drb apró nyomtatvány. Vásárlásokra 87174 kor.-t, 4080 márkát, 16 svéd koronát, 1250 holl. frtot fordítottunk.

Ajándékokkal a következők gyarapították a nyomtatványi osztály anyagát: Akademia umiejtnosci w Krakowie, Áll. munkásbiztosító hivatal (2 drb), BAJZA József, BÖSZÖRMÉNYI Géza, Bpesti kereskedelmi és iparkamara, The John Crerar library, Chicago, CZIMER Károly, Szeged, DABROWSKI Ján, Krakow, DICKINSON C. E., Denver, Emke főtítkára, Kolozsvár, ERNYEI József, FEJÉRPATAKY László (4 drb), FONYÓ Ignác, Vaiszló, Néhai GOHL Antalné (200 drb), GOHL Ödön (9 drb), GULYÁS Pál (5 drb), GYÖMÖREY Oszkár, HALMÁGYI Antal, Nagyenyed, Handelsministerium, Wien (2 drb), Institut internat. d'agriculture, Rome (6 drb), Iskola-igazgatóságok (328 drb), JANICK H., Brünn, Képviselőházi iroda (14 drb), KÖHALMI Béla, KÖVESI Lajos, Szeged (3 drb), Kungl. bibliotek, Stockholm, Library of Congress, Washington (3 drb), MAGDA Sándor, Csicsér, Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság, M. kir. közp. statisztikai hivatal, M. kir. közp. szőlészeti kísérleti állomás, Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, Magyar Nemzeti Múzeum igazgatósága, Magyar Tudományos Akadémia (6 drb), Nagyvárad nyilv. könyvtára, Orsz. m. kir. Zeneakadémia, Pannonhalmi főapátság, PETRIK Géza,

PETROV Alexander, S.-Peterburg. Br. PONGRÁCZ Jenő, POPOVICI József, Klicsó, Pozsonyi jogakad. dékánja, ROBERT Oszkár, Visconde de SANDAREM, Lisboa, Stefánia gyermekkórház-egyesület, STENSTRAND Aug., Chicago, Br. SZALAY Imre, THALLÓCZY Lajos, Wien, Tolna vmi köznevelődési egyesület, Szekszárd, TOROCZKAI-WIGAND Ede, Tud. egyetem tanácsa, University of Illinois, Urbana, Vallás- és közokt. miniszterium, ZAMBRA Alajos (2 drb), ZILAHY György.

A vásárolt könyvek közt említésre méltó nevezetesebb szerzemény ebben a negyedévben nem volt.

A könyvtár helyiségében az elmúlt negyedévben 2323 egyén 6193 kötet nyomtatványt használt, kölcsön útján pedig 391 egyén 722 kötetet vitt ki házi használatra.

A lefolyt negyedévben 1818 művet osztályoztunk s ezekről 2544 cédula készült. Kötés alá 717 művet 919 kötetben küldtünk. Az inkunabulumok közül 20 művet 23 kötetben küldtünk kötés alá.

A kötelezpéldányok átvételére berendezett helyiségbe 1277 drb csomag érkezett, ugyaninnen 887 levelet és 611 reklamálást expedáltak.

Az 1897. XVI. t.-cikk intézkedései ellen vétő nyomdatulajdonosokkal szemben 5 esetben indítottunk peres eljárást.

II.

A *hirlaptár* az 1914. év III. negyedében kötelezpéldányok útján 1129 évfolyam 12.787 számával gyarapodott (ebből 37 évf. 5488 sz. a törvényt szabta kimutatás nélkül, számonként érkezett); ajándék útján 9 évf. 2783 számával, más osztályból áttétel útján 1 sz., vásárlás útján (40 fill.) 1 sz., mindössze tehát 1138 évf. 15.572 számával.

Ebből ajándék: dr. GOHL Ödöntől 3 hirlap (1860 tájáról), s folytatólag a BAJZA József, FELEKY Charles (New-York), a Nemzeti Casino, PÖSEL István és szerkesztőségek részéről jönni szokott külföldi lapok.

Az évnegyed folyamán 196 olvasó 331 hirlapnak 612 évfolyamát 910 kötetben használta (102 kötetet a Szentkirályi-utcai raktárból kellett ide szállítanunk); ebből házon kívül 22 olvasóra 36 hirlap 168 évfolyama jutott 376 kötetben.

Átnéztük 1132 évf. 8369 számát. Céduláztunk 295 évfolyamot (köztük 36 új lapot). Beköttettünk 717 kötetet. — Ezenfelül a rendes folyómunkák is zavartalanul folytak.

III.

A *kézirattár* az 1914. év harmadik negyedében ajándék útján 1 irodalmi levéllel és 1 irodalmi analektával, vétel útján 20 újkori kéz-irattal és 3336 irodalmi levéllel, áttétel útján 40 újkori kéz-irattal, 26 irodalmi levéllel, 4 irodalmi analektával és 7 zenei kéz-irattal, összesen 3435 darabbal gyarapodott. Vételre 20.218 koronát és 26 fillért fordítottunk.

Ajándékozó volt TAKÁTS Sándor, aki Vámbéry Ármin egy érdekes levelét és SALAMON Ferenc egy följegyzését ajándékozta a kéz-irattárnak.

Az évnegyed legfontosabb eseménye, hogy sikerült megszerezni FALK Miksa nagyterjedelmű levelezését, mely a kiváló publicista egyéniségénél s összeköttetéseinél fogva mind irodalmi, mind történelmi szempontból rendkívül becses. E gyűjtemény feldolgozása folyamatban van. A szerzett anyagból kiemeljük továbbá LÁNG L. Szlavoniáról 1835-ben készített térképrajzait.

Az évnegyed folyamán 51 kutató 172 kéz-iratot és 1286 levelet használt. Kikölcsonőztünk 5 esetben 10 kéz-iratot.

IV.

A *levéltár* anyaga az 1914. év harmadik negyedében vétel útján 7, ajándék útján 409 darabbal, letét útján pedig egy családi levéltárral gyarapodott. Ezek közül újkori irat 6, 1848—49-es irat 2, nyomtatvány 1, címereslevél 2, gyászjelentés, eljegyzési és házassági értesítő 404, aprónyomtatvány 1 darab. Levéltári darabok vásárlására 114 koronát fordítottunk.

A címereslevelek csoportja a következő darabokkal gyarapodott: 1, 1481. jún. 18. Buda. MÁTYÁS király címereslevele HRADISCH részére. (Fénykép.) 2. 1631. okt. 9. II. FERDINÁND címeres nemeslevele Buzás Miklós, felesége és testvére részére. (Eredeti.)

A családi levéltárak sorát a Ragyolczi CSOMA-család levéltárának letéteményezése gyarapította. Ezzel a letéteményezett családi levéltárak száma 96-ra emelkedett.

A negyedév folyamán elvégeztük az évi szaporodásnak növedéki naplóba való beírását s beosztását, megkezdtük a R. CSOMA-levéltár rendezését és folytattuk a középkori oklevelek regesztázását.

A háborús mozgalmak következtében új munkaköre is nyílt levéltárunknak, amennyiben célul tűztük ki a háborúra vonatkozó hivatalos

és magán természetű falragaszok és egyéb aprónyomtatványok mindenféle nemének lehetőleg teljes összegyűjtését, amelyek érdekes adalékokkal fognak szolgálni e nevezetes események történetéhez. Már eddig is szép eredményeket értünk el s az e célra megnyitott ideiglenes külön növedéknapló 39 tétele vétel (23 K 56 fill.), kötelesspéldány és ajándékozás útján közel 500 darabot számlál ideiglenesen megállapított csoportosításban. Nagymértékű szaporulatot azonban csak az elmúlt negyednek a most következő negyed elején beszolgáltatandó kötelesspéldányai után fog e gyűjteményünk felmutatni.

Az osztály anyagából 65 kutató használt 18.234 darabot és 7 térítvényen kikölcsönöztünk 79 darabot.